

Sygn.akt III AUa 356/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 września 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Marek Szymanowski

Sędziowie: Alicja Sołowińska

Dorota Elżbieta Zarzecka

Protokolant: Magdalena Zabielska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 września 2020 r. w B.

sprawy z odwołania A. B.

przeciwko Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w B.

o uchylenie prawomocnej decyzji

na skutek apelacji wnioskodawcy A. B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 24 marca 2020 r. sygn. akt V U 1347/19

uchyla zaskarżony wyrok w całości i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Białymstoku, pozostawiając temu Sądowi orzeczenie o kosztach instancji odwoławczej.

D. Z. M. A. S.

Sygn. akt III AUa 356/20

UZASADNIENIE

Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w B. decyzją z dnia 29 lipca 2019 r. wydaną na podstawie art. 32 ust. 1 i 4 ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 2019 r. poz. 289 z póź. zm.) odmówił A. B. uchylenia prawomocnej decyzji Wojskowego Biura Emerytalnego w B. z dnia 16 grudnia 1993 r. stwierdzającej utratę uprawnień do zaopatrzenia z tytułu inwalidztwa. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że w przypadku wnioskodawcy nie wystąpiła żadna z przesłanek z art. 32 ust 1 i 4 w/w ustawy umożliwiających uchylenie lub zmianę decyzji.

A. B. w odwołaniu od powyższej decyzji zarzucił naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 32 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin poprzez jego niezastosowanie. W ocenie skarżącego w przedmiotowej sprawie zachodzą przesłanki uchylenia decyzji Wojskowego Biura Emerytalnego, albowiem zgodnie z w/w przepisem uchylić lub zmienić można decyzję wydaną z naruszeniem przepisów ustawy, w tym na skutek błędu organu emerytalnego lub na podstawie błędnie wystawionych dokumentów

innego organu. Według wnioskodawcy decyzja Wojskowego Biura Emerytalnego z dnia 16 grudnia 1993 r. została wydana z naruszeniem art. 39, art. 38 i art. 44 ustawy zaopatrzeniowej. Przyjęto bowiem błędnie, że niestawienie się na badania przed Wojskową Komisją Lekarską jest przesłanką do uznania ustania inwalidztwa. W ocenie ubezpieczonego niepoddanie się badaniu kontrolnemu w terminie wyznaczonym w orzeczeniu Wojskowej komisji lekarskiej nie jest równoznaczne z utratą inwalidztwa, które skutkowałoby stosowaniem przepisu art. 39 ustawy zaopatrzeniowej, a jedynie prowadzi do wstrzymania prawa do świadczenia na podstawie art. 44 ust. 1 pkt 1 tej ustawy, tj. w związku z powstaniem okoliczności uzasadniających ustanie prawa do świadczeń. Wskazując na powyższe ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji w całości.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 24 marca 2020 roku Sąd Okręgowy w Białymstoku oddalił odwołanie i orzekł o kosztach pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Sąd Okręgowy ustalił, że decyzją z dnia 16 grudnia 1993 r. Wojskowe Biuro Emerytalne w B. stwierdziło utratę przez A. B. uprawnień do zaopatrzenia z tytułu inwalidztwa z dniem 31 grudnia 1993 r. W dniu 15 czerwca 2019 r., ubezpieczony złożył wniosek o uchylenie tej decyzji. Zaskarżoną decyzją z dnia 29 lipca 2019 r. wydaną na podstawie art. 32 ust. 1 i 4 ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 2019 r. poz. 289 z późn. zm.) Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego odmówił uchylenia prawomocnej decyzji Wojskowego Biura Emerytalnego w B. z dnia 16 grudnia 1993 r. W ocenie Sądu Okręgowego decyzja ta jest prawidłowa. Zgodnie z art. 32 ust. 1 w/w ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin decyzja organu emerytalnego ustalająca prawo do zaopatrzenia emerytalnego lub wysokość świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia ulega uchyleniu lub zmianie na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli:

- 1) zostaną przedstawione nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności faktyczne, które mają wpływ na prawo do zaopatrzenia emerytalnego lub wysokość świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia;
- 2) decyzja została wydana w wyniku przestępstwa;
- 3) dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe;
- 4) decyzja została wydana na skutek świadomego wprowadzenia w błąd organu emerytalnego przez osobę pobierającą świadczenie;
- 5) decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję organu lub orzeczenie, które zostało następnie uchylone, zmienione albo stwierdzono jego nieważność;
- 6) decyzja została wydana z naruszeniem przepisów ustawy, w tym na skutek błędu organu emerytalnego lub na podstawie błędnie wystawionych dokumentów innego organu.

Stosownie do ust. 4 w/w przepisu uchylenie lub zmiana decyzji, o której mowa w ust. 1, nie może nastąpić, jeżeli od dnia jej wydania upłynął okres:

- 1) 10 lat - w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 2-4;
- 2) 5 lat - w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 1 i 5;
- 3) 3 lat - w przypadku określonym w ust. 1 pkt 6.

Przepis ust. 4 należy rozumieć w ten sposób, że po upływie wskazanego okresu, liczonego od daty wydania decyzji, jej korekta jest już w ogóle niedopuszczalna i wadliwa prawnie, czy błędna decyzja pozostaje w mocy. Przepis ten utrzuca więc swoiste status quo nawet takiej decyzji, która oczywiście powinna zostać zamieniona lub uchylona. Naprawienie błędu zawartego w decyzji wojskowego organu emerytalnego jest obowiązkiem prawnym tego organu,

lecz postępowanie polegające na przywróceniu stanu zgodnego z prawem, nie może naruszać elementarnych praw emeryta wynikających z procedury administracyjnej.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, że z uwagi na upływ czasu nie ma podstawy prawnej do wzruszenia prawomocnej decyzji organu z 1993 r. Wobec powyższego, organ rentowy zasadnie dokonał na mocy powołanych przepisów, a w szczególności na podstawie art. 32 ust. 4 wojskowej ustawy emerytalnej, weryfikacji uprzednio wydanej decyzji.

Z przyczyn Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie i orzekł na podstawie § 15 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu.

We wniesionej apelacji skarżący zaskarżył wyrok w zakresie oddalającym odwołanie i zarzucił:

1.naruszenie przepisów prawa materialnego tj.

- art. 32 ust. 1-4 ustawy z dnia 10 grudnia (...). o zaopatrzeniu emerytalnym

żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 2019r. poz.289 z póź. zm) poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie za podstawę rozstrzygnięcia, podczas gdy w realiach niniejszej sprawy przepisy te nie powinny mieć zastosowania, a w ich miejsce należało stosować przepisy art. 32 nst.5 ustawy zaopatrzeniowej;

- art. 32 ust. 5 ustawy zaopatrzeniowej, poprzez jego niezastosowanie, co

przejawiło się w błędnym przyjęciu jakoby w realiach niniejszej sprawy zastosowanie winny mieć przepisy art. 32 ust. 1-4 ustawy zaopatrzeniowej, podczas gdy z materiału dowodowego sprawy wynika, że skarżona decyzja dotyczyła ponownego nabycia uprawnień do zaopatrzenia z tytułu inwalidztwa, ponadto istotnym jest, że zaopatrzenie to uległo znacznemu podwyższeniu od (...), zatem zgodnie z art. 32. ust 5 „przepisu ust. 4 nie stosuje się, jeżeli w wyniku uchylecia lub zmiany decyzji, o której mowa w ust. 1, osoba zainteresowana nabędzie prawo do zaopatrzenia emerytalnego lub prawo do świadczenia pieniężnego z tytułu tego zaopatrzenia w wyższej wysokości;

2.obrazę przepisów prawa procesowego, która mogła mieć wpływ, a mianowicie:

art. 233 § 1 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie, co skutkowało zaniechaniem ustalenia przez sąd I instancji czy w niniejszej sprawie zostały spełnione przesłanki o których mowa w art. 32 ust. 5 ustawy zaopatrzeniowej, a w konsekwencji poskutkowało wadliwym oddaleniem odwołania.

Wskazując na powyższe apelacja wnosi o uchylenie zaskarżonego orzeczenia z uwagi na nierozpoznanie sprawy co do istoty i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie, bowiem w sprawie rzeczywiście doszło do nierozpoznania istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. Podstawą do oddalenia odwołania przez Sąd Okręgowy było przyjęcie, że wniosek odwołującego złożony został w dniu 15 czerwca 2019 r. i dotyczył uchylecia decyzji z dnia 16 grudnia 1993 r., a zatem, że został zgłoszony po przekroczeniu wszelkich terminów określonych w art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U.2020.586 j.t.). Przepis ten daje możliwość uchylecia lub zmiany prawomocnej decyzji wyznaczając na to okresy od 3 do 10 lat od wydania decyzji, w zależności od tego, która z przesłanek w nim wymienionych stanowi podstawę wzruszenia. Uszło jednak uwadze Sądu Okręgowego i w tym zakresie trafnym jest zarzut apelacji naruszenia prawa materialnego, że terminy te dotyczą zasadniczo organu, gdyby ten z urzędu chciał wzruszyć przez siebie wydaną decyzję na niekorzyść strony np. bezpodstawnie przyznając ubezpieczonemu świadczenie, który nie spełniał ustawowych przesłanek po temu. Ust. 5 art. 32 wyklucza jednocześnie stosowanie ust. 4 (związania terminami na uchylecie lub zmiany wadliwej decyzji), jeżeli

w wyniku uchylecia lub zmiany decyzji, o której mowa w ust. 1, osoba zainteresowana nabędzie prawo do zaopatrzenia emerytalnego lub prawo do świadczenia pieniężnego z tytułu tego zaopatrzenia w wyższej wysokości. Prośbiej rzeczy ujmując art. 32 ust. 5 pozwala na uchylenie lub zmianę prawomocnej decyzji w każdym czasie, jeżeli decyzja ta wadliwie odebrała ubezpieczonemu jakieś świadczenie lub zaniżyła mu jego wysokość. Odnosząc to do sprawy niniejszej wadliwie przyjęcie przez Sąd Okręgowy, że upłynął ubezpieczonemu termin do złożenia wniosku o uchylenie decyzji skutkowało tym, że Sąd Okręgowy nie poczynił żadnych ustaleń w przedmiocie okoliczności dot. wydania decyzji z 16 grudnia 1993 r., bowiem nawet nie dysponował aktami emerytalnymi ubezpieczonego, które dołączono do sprawy III AUa 776/18 przesłanej do Sądu Najwyższego ze skarga kasacyjną (k. 9, 28). Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy przede wszystkie dołączy przedmiotowe akta emerytalne (w razie potrzeby wypożyczy je z Sądu Najwyższego w celu sporządzenia kopii potrzebnych dokumentów) i poczyni niezbędne ustalenia faktyczne, konieczne do oceny żądania uchylecia decyzji z 16 grudnia 1993 r. Nie przesądzając sprawy wydaje się jednocześnie, iż fakt zawieszenia sprawy III AUa 776/18 w Sądzie Najwyższym nie stoi na przeszkodzie toczeniu się niniejszego postępowania, bowiem to raczej sposób rozstrzygnięcia niniejszej sprawy może mieć potencjalnie znaczenie dla tamtej sprawy a nie odwrotnie. Wymaga to jednak pogłębionej analizy całości materiału dowodowego w obu sprawach, by przesądzić skutki rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, w przypadku gdyby rzeczywiście doszło do uchylecia decyzji z 16 grudnia 1993 r.

W tym stanie rzeczy na zasadzie art. 386 § 4 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak na wstępie. Uchylenie orzeczenia obejmuje również rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów pełnomocnika z urzędu, mimo formalnego nieobjęcia tego punktu apelacją. Orzeczenie o kosztach procesu jest bowiem immamentnie związane z orzeczeniem o przedmiocie sprawy i dlatego może mieć miejsce tylko w orzeczeniach kończących postępowanie (108 §1 k.p.c.). Orzeczenie o kosztach procesu nie może następować też w oderwaniu od sposobu rozstrzygnięcia co do samej sprawy. Trzeba bowiem zauważyć, iż w sprawie nie jest przesądzone kto ostatecznie poniesie koszty pomocy prawnej udzielonej z urzędu odwołującemu, bowiem w przypadku wygrania przez niego sprawy koszty te ponieść powinna strona przegrywająca, a nie Skarb Państwa (Sąd Okręgowy, który ustanowił pełnomocnika).